

Samenwerkingsverband
plattelandsgemeenten

Strategische Visie **2023-2026**

1. Inleiding

Energie, wonen, zorg, onderwijs, klimaat: op allerlei fronten staat Nederland voor grote opgaven met stijgende urgentie. Opgaven die vragen om visie en een lange adem, om ruimte en kracht. Het platteland heeft die kracht: de inwoners van plattelandsdorpen hebben een sterk organiserend vermogen en zijn goed in staat bij te dragen aan de verduurzaming van ons land.

De P10 is het samenwerkingsverband van grote plattelandsgemeenten. Het samenwerkingsverband is in 2008 opgericht en heeft 31 grote plattelandsgemeenten, met bijna 10.000 km² oppervlakte, bijna 700 dorpskernen en meer dan een miljoen inwoners.¹ Het Dagelijks Bestuur, dat bestaat uit zes leden, legt verantwoording af aan het Algemeen Bestuur, waarin alle deelnemers zijn vertegenwoordigd.

De P10-gemeenten worden gekenmerkt door een sterk organiserend vermogen, een groot grondoppervlakte, veel kernen en het ontbreken van een stedelijke kern. Deze kenmerken zorgen ervoor dat de gemeenten veelal dezelfde maatschappelijke opgaven hebben om ervoor te zorgen dat de leefbaarheid en vitaliteit op peil blijven. Door samen te werken is het delen van kennis gemakkelijker en hebben de gemeenten de massa die nodig is om hun gezamenlijke belangen te behartigen (lobby).

Samen willen we de randvoorwaarden scheppen die ervoor zorgen dat onze gemeenten ook in de toekomst aantrekkelijk blijven. Tegelijkertijd willen we met onze ruimte bijdragen aan de opgaven die heel Nederland heeft op het gebied van energie, wonen, zorg, onderwijs en klimaat. Maar wél met oog voor de landschappelijke kwaliteiten, natuur/ biodiversiteit en inwoners van onze mooie dorpen!

Bij de start van de kabinetsperiode 2021-2025 hebben wij de Agenda Platteland aangeboden aan de leden van de Tweede kamer en de informateur. In de Agenda Platteland gaan we in op de oplossingen die het platteland kan bieden voor de uitdagingen waar Nederland voor staat. De agendapunten zijn integraal meegenomen in deze Strategische Visie. In de ambities is aangegeven dat op deze punten een lobby wordt gevoerd.

¹ | Berkelland, Schouwen-Duiveland, Opsterland, Westerveld, Borger-Odoorn, Hof van Twente, Hollands Kroon, Ooststellingwerf, Peel en Maas, Sluis, Hulst, Aa en Hunze, Bronckhorst, Medemblik, Goeree-Overflakkee, Midden-Drenthe, Twenterand, De Fryske Marren, Het Hogeland, Horst aan de Maas, Westerkwartier, Altena, Dinkelland, Tubbergen, West Betuwe, Leudal, De Wolden, Noardeast-Fryslân, Weststellingwerf, Veere en Dalfsen.

2. De P10: een analyse

Hét platteland bestaat niet. Binnen de P10 is er sprake van een grote verscheidenheid: gebieden met veel toerisme en gebieden met weinig toerisme, gebieden met voornamelijk veehouderij en gebieden met voornamelijk akkerbouwbedrijven etc. Gemeenten omgeven door andere plattelandsgemeenten of juist meer stedelijk gebied, gemeenten met treinverbindingen en zonder. Maar er is ook veel wat de P10-gemeenten verbindt:

Het platteland is **prachtig**, rustig, ruim en mooi. Er zijn prachtige natuurgebieden die afgewisseld worden door idyllische dorpen en steden. Op het platteland kun je uren rondfietsen en genieten van rust, ruimte en de schoonheid van de natuur. En in de nachten is het op het platteland nog écht donker. De groene en veelal waterrijke omgeving heeft een positieve invloed op de mentale en fysieke gezondheid van mensen. Niet zo gek dat mensen hier graag wonen. Want naast de prachtige omgeving is er ook aandacht voor elkaar. Op het platteland begroeten we elkaar op straat en kijken we naar elkaar om. En als er problemen zijn zetten we samen de schouders eronder om dit op te lossen. Dat zit nou eenmaal in onze volksaard. We bieden ruimte voor de enorme krapte op de woningmarkt in de meer stedelijke gebieden. De ruimte delen we graag, niet alleen om te wonen maar ook om te ondernemen, te innoveren, te werken, te ontspannen en te recreëren.

Het platteland is **krachtig**. We zijn al lang niet meer het kleine, ouderwetse en pittoreske platteland. Door de sociale verbinding en zelfredzaamheid die we op het platteland kennen, in de volksmond ook wel Mienskip en naoberschap (nabuurship) genoemd, zijn ondernemers en inwoners in staat om lokale initiatieven van onschatbare waarde te ontplooiën en te ontwikkelen. Er wordt verantwoordelijkheid genomen om problemen zélf op te lossen. Als voorzieningen dreigen te verdwijnen, slaan inwoners en ondernemers de handen ineen, stropen ze hun mouwen op en zorgen ze ervoor dat de school, de buurtsupermarkt en de bibliotheek toch (op eigentijdse wijze) bereikbaar en toegankelijk blijven. Voorbeelden zijn er legio, ook van kleinschalige initiatieven die nauwelijks hulp nodig hebben omdat initiatiefnemers weten wat ze willen en hoe ze dat aan moeten pakken. Er is sprake van ondernemerschap en er ontstaan innovatieve ideeën die vervolgens een bovenlokale betekenis krijgen. Het onderzoek van Wageningen Universiteit toont aan dat er op het platteland een actieve cultuur heerst van waaruit allerlei spannende initiatieven ontstaan en acties worden ondernomen.² Ze zijn spannend, omdat ze veel inzet vergen en omdat ze soms ook schuren met regelgeving en/of bedrijfsbelangen.

Het platteland is **nodig** want het biedt oplossingen voor de grote opgaven op het gebied van de energietransitie, klimaatadaptatie, de woningmarkt en de zorg. Het platteland huisvest talrijke bedrijven die werkgelegenheid bieden en veelal erg innovatief zijn. Denk aan de landbouw, een sector die het niet altijd makkelijk heeft en misschien wel mede daardoor steeds innovatiever wordt. Zo zet de sector steeds meer stappen naar circulaire landbouw of kringlooplandbouw. Naast voedselvoorziening verzorgt de landbouw eveneens een belangrijke rol voor landschapsbeheer, beleefbaarheid van het landschap én de leefbaarheid op het platteland. Hiervoor krijgt de sector nog te weinig waardering.

² Roel During (red.), Bettina Bock, Rosalie van Dam e.a., *Leefbaarheidsinitiatieven op het platteland: analyse van eigenheid en eigenaarschap* (Wageningen: Wageningen University and Research, 2018)

Als gevolg van de aanpak van stikstof door de Rijksoverheid is er op dit moment helaas sprake van grote onrust. De komende tijd zal hard moeten worden gewerkt aan herstel van vertrouwen. Johan Remkes constateert in zijn rapport "Wat wel kan" dat er in Nederland ruimte is voor een sterke en bloeiende agrarische sector maar dat het in de landbouw wel echt anders moet. Boerenbedrijfsvoering moet in lijn gebracht worden met de eisen die klimaat, dierenwelzijn, water, bodem, gezondheid en cultuur stellen. De noodzaak van een sterke agrarische sector betekent ook dat deze niet het sluitstuk mag zijn in alle huidige claims op de schaarse ruimte in Nederland. Dat moet in een zorgvuldige gebiedsgerichte aanpak samen met de sector en de overige gebruikers van het gebied. Daarvoor is het nodig dat er een perspectief geboden wordt aan de landbouw. Maar ook dat de opgaven binnen het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) in samenhang worden opgepakt waarbij rekening wordt gehouden met de sociaaleconomische impact voor de leefgemeenschappen in de dorpen.

Naast huisvesting voor talloze bedrijven biedt het platteland kansen voor het huisvesten van mensen. We zien in heel het land een krapte op de huizenmarkt. Er zijn onvoldoende betaalbare woningen. Het platteland neemt graag haar verantwoordelijkheid om een deel van de woonopgave te realiseren op het platteland. Randvoorwaarde hierbij is dat dit gebeurt op een manier die past bij het platteland. De coronacrisis heeft bij uitstek doen inzien dat het geen voorwaarde meer is om vlakbij het werk te wonen. De toename van het aantal inwoners op het platteland kan een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van onze kernen en buurtschappen door (grotere mogelijkheid tot) het in stand houden van scholen, verenigingen en andere voorzieningen.

Tegelijkertijd is het platteland **kwetsbaar**. In P10-gemeenten wonen relatief meer ouderen dan in de rest van Nederland. Een flink aantal gepensioneerden verhuist na het afsluiten van hun loopbaan van de stad naar het platteland. En door die toenemende vergrijzing hebben steeds meer mensen hulp nodig terwijl er steeds minder mensen in staat zijn om anderen te helpen.

Zorgen voor onze inwoners is kostbaar. Door het uitgestrekte gebied en de daarmee samenhangende grote oppervlakte van plattelandsgemeenten moet er meer aangelegd worden. Denk aan infrastructuur en riolering. Landschapsonderhoud vergt veel inzet en de vervoerskosten voor zorgpersoneel zijn hoog vanwege de grote afstanden die afgelegd moeten worden. Daar komt bij dat de cultuur van zelforganisatie vraagt om voorzieningen voor ontmoeting zoals dorpshuizen en verenigingsgebouwen. Als plattelanders elkaar niet kunnen ontmoeten, verliest de gemeenschap zijn kracht. Ontmoetingsruimten op het platteland zijn en blijven daarom essentieel.

De uitdagingen van het platteland spelen vaak af op provinciaal of regionaal niveau en verschillen per gebied. Het Rijk, provincies en waterschappen hebben op het plattelandsontwikkelingsdossier een belangrijke rol door financiering en bevoegdheden. Dit is ook in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied het geval. Het daadwerkelijk aanpakken van de vraagstukken kan alleen als er sprake is van wederkerigheid en gelijkwaardigheid tussen Rijk, waterschappen, provincie en plattelandsgemeenten. Bij de aanpak van de uitdagingen moet ruimte zijn voor initiatieven van de inwoners en ondernemers van het gebied. De gebruikers van de gebieden weten wat er speelt. De lijnen tussen inwoners en ondernemers en plattelandsgemeenten zijn kort en duidelijk, dit is een goede basis om integraal, gebiedsgericht en van onderop te werken.

3. Visie

Een robuust platteland met vitale dorpen

Vanuit deze visie werken wij aan de volgende programmalijnen:

- A. Leefbaar platteland;
- B. Duurzaam platteland;
- C. Sociaaleconomisch platteland;
- D. Maatwerk platteland.

Het platteland heeft veel te bieden. Oplossingen voor de grote opgaven van ons land zijn op en met het platteland te vinden. Ze zitten in onze ruimte en in onze organisatiekracht. Dit behouden en versterken lukt alleen als we het sámen doen en in verbinding met andere partners .

Dit doen we vanuit de volgende principes:

1. We werken vanuit een gezamenlijk perspectief

- Vertrouwen is de basis. We werken in verbinding met de eigenaren van initiatieven en bieden ruimte voor initiatieven vanuit vitale gemeenschappen.
- We werken integraal.
- We werken samen: als één overheid, waarbij sprake moet zijn van wederkerigheid en gelijkwaardigheid tussen Rijk, waterschappen, provincie en plattelandsgemeenten. We werken ook samen met inwoners en met maatschappelijke organisaties en bedrijven.
- Het kan wél is onze mindset.

2. Met voldoende geld

- Er moeten voor de korte en lange termijn voldoende middelen beschikbaar zijn in het gemeentefonds voor uitvoering van de huidige taken, maar ook voor de investeringen voor de lange termijn.
- Nieuwe taken komen met knaken.
- Budgetten beschikbaar stellen voor specifieke lokale opgaven en sociale gemeenschappen. Deze punten zijn opgenomen in de Agenda Platteland.

3. In krachtige regio's

- Onze aanpak kenmerkt zich door samenhang, in landschappen, leefgemeenschappen, economische potentie etc.
- Er is ruimte voor een regionale aanpak met goed samenspel tussen platteland en stad.

Stad en landelijk gebied hebben elkaar nodig en vullen elkaar aan op veel gebieden. Ze zijn in ons kleine Nederland als ruimtelijke eenheid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het landelijk gebied kan de drager zijn voor nieuwe economische ontwikkelingen, duurzame productie van voedsel in de regio, het opwekken van duurzame energie, klimaatadaptatie en recreatie en toerisme. Bovendien zorgt het landelijk gebied voor innovatieve, kleinschalige en landschappelijk interessante woon- en werkmilieus voor de stad.

De gebiedsgerichte aanpak vraagt de komende jaren de nodige aandacht. Het principe 'je gaat erover of niet' volstaat veelal niet meer. Voor de grote complexe opgaven biedt dit onvoldoende houvast voor samenwerking. Het motto zou moeten zijn: 'Je draagt bij waar je nodig bent'. Bij het ontwerpen van een aanpak van een opgave moet door de betrokkenen antwoord worden gegeven op vier vragen: Wat?, Wie?, Wie doet wat? en Waarmee? De antwoorden op deze vragen beïnvloeden elkaar en daarom is het belangrijk dat ze op elkaar aansluiten. Het platteland, verenigd in de P10, kan veel bijdragen. Wij bieden het Rijk aan hier gebruik van te maken en veel meer te luisteren naar wat er in onze gebieden speelt en wat de oplossingen zijn. Alleen dan is er draagvlak. Alhoewel Nederland klein is, is de afstand van Den Haag naar de periferie erg groot. Wij dagen een ieder uit naar onze gebieden te komen en te ervaren wat daar speelt!

Belangrijke randvoorwaarde is dat, naast voldoende geld, ook voldoende capaciteit aanwezig moet zijn om alle taken uit te kunnen voeren. We hebben te maken met een overspannen arbeidsmarkt en gekwalificeerd personeel is schaars. Ook om deze reden moet er als één overheid worden gewerkt waarbij met personele inzet geschoven kan worden om de problemen aan te pakken.

4. Leefbaar platteland

Op een leefbaar platteland hebben inwoners en ondernemers de voorzieningen tot hun beschikking die ze nodig hebben om te leven en te werken. Het is een plek die bereikbaar is, waar de kinderen naar school kunnen, de supermarkt niet te ver weg is en waar boeren de tijd en ruimte krijgen om zich aan te passen aan klimaatverandering en milieudoelen.

De leefomgeving staat onder druk door onder meer vergrijzing, leegstand, teruglopend openbaar vervoer en een huisartsentekort. Voorzieningen verdwijnen en reisafstanden nemen toe. Er zijn te weinig bedrijventerreinen en jongeren trekken weg omdat ze (onterecht) weinig carrièrekansen zien. Boeren staan aan de lat voor een enorme transitie en waarbij te weinig perspectief geboden wordt. Dit leidt tot grote onrust. Door de corona lockdown wordt het platteland weer aantrekkelijker gevonden en willen steeds meer mensen hier graag wonen. Want hier is ruimte en de afstanden worden minder belangrijk door de digitalisering.

De zo kenmerkende sociale structuur en kracht behouden en versterken: met dat doel werken we aan een leefbaar platteland. Daarvoor is de woonopgave van cruciaal belang:

- Nieuwbouw is nodig om de huishoudensgroei op te vangen en biedt kansen om de bevolkingsopbouw meer in evenwicht te brengen. Het is nodig om straten en wijken toe te voegen aan onze dorpen mét oog voor de ruimte die nodig is voor andere functies zoals de voedselproductie van de boeren, klimaatadaptatie en natuur en de versterking van de biodiversiteit. De woningen zijn bedoeld om het aantal inwoners te laten groeien maar ook voor het evenwichtiger maken van de bevolkingsopbouw en om de doorstroom te bevorderen. Dit is nodig voor het behouden van de kracht van het platteland. Een platteland waar (nog) sprake is van zelfredzaamheid en waar gewerkt wordt aan Brede Welvaart. Waar voorzieningen gedragen worden door de inwoners, van onderwijs, zorg, sport en cultuur tot detailhandel en horeca. Waar de plaatselijke sportclub genoeg leden heeft voor sportbeoefening en de kantinedienst. Waar de school voldoende

leerlingen heeft en waar genoeg mensen wonen om lokaal inkopen te kunnen doen zodat de supermarkt en de lokale detailhandel bestaansrecht heeft.

- Er is sprake van een mismatch: de woningvoorraad sluit onvoldoende aan bij de woonwensen van zowel de bevolking als eventuele nieuwkomers. Zo wonen veel senioren opvallend ruim, terwijl starters moeite hebben met het vinden van een koopwoning.
- We zullen moeten zorgen voor huisvesting van steeds langer thuiswonende ouderen - een groep die op het platteland in grote mate aanwezig is- in relatie tot beschikbare en bereikbare voorzieningen.
- Vrijkomende agrarische bebouwing moet een passende invulling krijgen.

Naast nieuwbouw bestaat de woonopgave op het platteland uit kleinschalige herstructurering, verduurzaming en het levensloopgeschikt maken van de huidige woonvoorraad. Een opgave die complex is, gelet op het relatief hoge aandeel van particuliere woningen op het platteland dat allemaal individueel aangepakt moeten worden.

Door vergrijzing, ontgroening en een kwalitatieve mismatch hebben vrijwel alle beroepsgroepen te maken met een tekort aan personeel. En het ziet er niet naar uit dat de krapte op de arbeidsmarkt snel zal veranderen. Ook de noodzakelijke energietransitie staat onder druk door een tekort aan technisch personeel. Een andere aanpak van de arbeidsmarkt is nodig: betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt en de arbeidsmarkt minder flexibel maken ten bate van bestaanszekerheid.

Arbeidsmigranten zijn in steeds meer sectoren onmisbaar. Op het platteland gaat het om bijvoorbeeld de agrarische sector, horeca, zorg en techniek. We hebben daarbij een zorgplicht om arbeidsmigranten als (tijdelijke) inwoners een veilig en menswaardig bestaan te bieden, in aansluiting op de adviezen van de Commissie Roemer. Vanwege een groeiende behoefte als gevolg van schaarste en vergrijzing op de arbeidsmarkt vergt het huisvestings- en integratievraagstuk aandacht op het platteland. Enerzijds in voldoende kwalitatieve huisvesting, anderzijds in het faciliteren van arbeidsmigranten die zich hier permanent willen vestigen.

De belangrijkste focus van het NPLG ligt op het realiseren van internationale verplichtingen op het terrein van natuur, water en bodemgebruik. Deze verplichtingen hangen sterk met elkaar samen en zijn sterk normerend. De gemeenten van de P10 kennen het platteland en willen die kennis inzetten bij de verdere uitwerking van de aanpak: van onderop, integraal en gebruik maken van kansen en processen die al lopen.

Voor een leefbaar platteland werken we aan:

1. Wonen
2. Voorzieningen bereikbaar houden
3. Bedrijventerreinen
4. Meer Jeugd aan het werk op het platteland
5. Menswaardig bestaan arbeidsmigranten
6. Transitie van de agrarische sector
7. NPLG

Doelstellingen & ambities

1. Wonen

- Huidige en toekomstige inwoners, ondernemers en bezoekers kunnen wonen en ondernemen in betaalbare huizen en gebouwen die aansluiten bij de woon- en vestigingsbehoefte ongeacht leeftijd, gezinssamenstelling, bedrijfssamenstelling of hulpvraag.
- Lobby voor fysieke en financiële ruimte voor nieuwbouw, voor opvang huishoudensgroei, inloop woningtekort en herstructurering.
- Lobby voor financiële middelen en passende wet- en regelgeving voor sloop, verduurzaming, herstructurering bestaande woningvoorraad inclusief agrarisch vastgoed en het levensloopbestendig maken van woningen.
- Lobby voor ruimte voor alternatieve innovatieve woonvormen, flexwonen en extra inzet op combinatie wonen en zorg.

2. Voorzieningen bereikbaar houden.

- Zo veel mogelijk slimme combinaties maken van diensten en mobiliteitsconcepten en van personen en goederenvervoer.
- Lobby voor landelijke souplesse en ondersteuning voor combivervoer goederen en personen.
- Bij de planvorming over Betalen naar Gebruik is aandacht voor de positie en het belang van de eerste auto voor plattelandsbewoners.
- Verduurzaming van mobiliteit
- Lobby voor bereikbaarheid als gevolg van versobering openbaar vervoer.

3. Bedrijventerreinen

- Lobby voor het aantrekkelijk maken van werken op het platteland.

4. Meer jeugd aan het werk op het platteland.

- Lobby voor subregionaal arbeidsmarktbeleid.

5. Veilig en menswaardig bestaan arbeidsmigranten

- Tegengaan uitbuiting door aanpak van malafide uitzendbureaus, door te lobbyen bij het Rijk voor goede wet- en regelgeving en samen te werken met de betrokken partijen.
- Lobby voor verantwoorde huisvesting.
- Kennisdeling over leefbaarheidsvraagstukken op het platteland die samenhangen met vestigingsvraagstukken van 'short-stay' en 'long-stay' van arbeidsmigranten.
- Kennisdeling over handelswijze bij permanente vestiging arbeidsmigranten.

6. Transitie van de agrarische sector

- Lobby voor gemeentelijke vrijheid op het gebied van ruimtelijke functiewijziging in het buitengebied.
- Lobby en kennisdeling op het gebied van innovatie, nieuwe technieken en strategieën (zoals boer tot bord strategie et cetera).

7. Nationaal Programma landelijk gebied

- Lobby voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak waarbij rekening gehouden wordt met processen die reeds lopen en gebruik gemaakt wordt van de kennis van bewoners en gebruikers van het gebied.

- Lobby voor ruimte voor plattelandsgemeenten om het Nationaal programma Landelijk gebied uit te voeren, waarbij ook rekening wordt gehouden met de sociaaleconomische impact op de leefgemeenschappen

5. Duurzaam platteland

Meer regenval, extremere stormen en langere periodes van droogte en hitte. De klimaatverandering heeft grote invloed op het platteland, onze landbouw en de natuurgebieden. Tegelijkertijd dragen we met onze ruimte en initiatieven bij aan klimaatadaptatie, de energietransitie, het realiseren van kringlooplandbouw en nieuwe natuur. En er spelen discussies rondom stikstof en PFAS. Duurzaamheid is een hot item op het platteland. We waken ervoor dat de unieke landschappelijke kwaliteiten, de leefbaarheid en de economie in deze 'strijd' niet verloren gaan.

Doelstellingen & ambities

1. Lokale energiecoöperaties beter positioneren, beperkende regelgeving (zoals bijvoorbeeld de Energiewet en Warmtewet) wegnemen en voorkomen dat marktpartijen voorrang krijgen. Randvoorwaarde hierbij is de verzwaring van het energienetwerk en realisatie van voorzieningen voor de opslag van warmte en energie.
2. Een aanpak warmtetransitie die aansluit bij de opgaven van de plattelandsgemeenten. Financieringsinstrument warmtetransitie voor verduurzaming particulier woningbezit op platteland en in lintbebouwingen.
3. Adequaat reageren op klimaatverandering zodat schade beperkt blijft en kansen benut worden.
4. Ruimte voor de kracht van lokale gemeenschappen en krachtige agrarische bedrijven bij de aanpak van klimaatverandering en wateradaptatie.

6. Sociaaleconomisch platteland

Als je 'platteland' zegt, zeg je 'sociaal'. Dan zeg je 'naar elkaar omzien, elkaar groeten, elkaar helpen, samen leuke, goede, slimme dingen doen voor je burens, de vereniging, het dorp'. Met kleine gebaren en met grote initiatieven, zoals de zorgcoöperatie. Dat je naar de tandarts, huisarts, verloskundige of fysiotherapeut kunt. Dat je boodschappen doet bij lokale winkels en vrijwilligerswerk in het zwembad, elkaar ontmoet in het dorps huis of de plaatselijke kroeg.

Onze sociale structuur is de bron van onze grootste kracht: zelfredzaamheid en organiserend vermogen. In die kracht zien we richting de toekomst wel grenzen. Wie zorgt straks voor wie als dorpsgenoten steeds ouder worden, van zorgbieder zorgvrager worden, en er steeds minder jongeren zijn? Door de grote afstanden is ambulante zorg relatief duur. Als we de kracht van het platteland willen inzetten voor de grote opgaven van ons land, moet die kracht wel in stand blijven. Daarvoor is de leefbaarheid en de daarvoor benodigde voorzieningen van groot belang.

In het programma Sociaaleconomisch platteland richten we ons op de bereikbaarheid van de zorg, de ontsluiting van die gebieden die nog niet aangesloten zijn op internet en

toerisme. Toerisme kan een belangrijke bijdrage leveren aan het in stand houden van de voorzieningen.

Ook de P10-gemeenten hebben veel (wettelijke) taken in het sociaal domein: uitvoering van de WMO, de jeugdzorg en de participatiewet. Samen met de VNG en andere netwerken is in 2021 de propositie sociaal domein opgesteld waarin Rijk en maatschappelijke partners uitgenodigd worden om samen te investeren in één sterk sociaal domein. Daarin vragen drie opgaven de komende jaren de volle aandacht:

1. Het herstellen van bestaanszekerheid.
2. Het vergroten van kansengelijkheid.
3. Het makkelijker maken van gezond leven.

Het zijn grote opgaven die sterk met elkaar samenhangen en daarom een langjarig en niet vrijblijvende samenwerking van de overheid en alle maatschappelijke partners in en rondom het sociaal domein vragen. In 2023 zullen we de specifieke opgave voor de P10 op dit domein verder uitwerken. In ieder geval wordt vanuit de P10 deelgenomen aan de relevante landelijke overleggen.

Doelstellingen & ambities

1. Digitale aansluiting van de laatste gebieden.
 - Lobby voor financiering van de uitrol en aanleg in onrendabele gebieden.
 - Meer ruimte voor experimenten op het gebied van domotica en innovatieve digitale dienstverlening.
 - Kennisdeling rondom het verglazen van (onrendabele adressen).
2. Een goede balans tussen toerisme en leefbaarheid, waarbij recreatie en toerisme ingezet worden om de vitaliteit en leefbaarheid te ondersteunen.
 - Lobby voor een landelijke toeristische gebiedsmarketingcampagne voor het Nederlandse platteland.
3. Bereikbare en betaalbare eerste- en tweedelijnszorg.
4. Aanrijtijden van ambulances worden gehaald.
5. Bereikbaarheid van spoedeisende hulp.
6. Voldoende voorzieningen voor ontmoeting
7. Kennisdeling rondom wonen en zorg, mogelijkterwijs gevolgd door lobby. In 2023 verder uitwerken van de specifieke opgave voor de P10 in het kader van de propositie sociaal domein.

7. Maatwerk platteland

Voor de P10 is het cruciaal dat in financiële en wettelijke regelingen ruimte is voor maatwerk voor gemeenten met relatief weinig inwoners en een groot oppervlakte. Door het uitgestrekte gebied en de lage bevolkingsdichtheid zijn de uitgaven groot: veel infrastructuur, veel riolering, veel landschapsonderhoud en hoge vervoerskosten voor zorgpersoneel. In P10-gemeenten staan de (digitale) bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen onder druk. Niet het aantal hectares of het inwoneraantal dient centraal te staan, maar de kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen in de regio.

Het landelijk gebied is een perfecte plaats om nieuwe ervaringen en instrumenten te ontwikkelen in het kader van de Omgevingswet. Hier kan immers in overzichtelijke situaties geëxperimenteerd worden. Zo kan gewerkt worden aan nieuwe verhoudingen tussen overheden en met de samenleving. De ervaringen zijn op grote schaal bruikbaar en leveren een bijdrage aan leefbaarheidsvraagstukken in dorp en stad.

Doelstellingen & ambities

1. Vergroting van het gemeentefonds.
 - Gezamenlijke lobby met de VNG voor voldoende geld op de korte en lange termijn.
2. Financieel maatwerk binnen het gemeentefonds om ruimte te bieden aan oplossingen voor het platteland.
3. Maatwerk in de Omgevingswet met aandacht voor de uitvoerbaarheid en structurele kosten
4. Experimenteerruimte voor het platteland in de Omgevingswet.
5. Maatwerk in de saneringsopgave van asbest met passende instrumenten.

8. Programma-overstijgende thema's

Europa

Europa speelt een belangrijke rol in het plattelandsbeleid. Voor de P10 zijn het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, Leefbaar Platteland en de lange termijn strategie voor het platteland op dit moment de hoofdthema's in Brussel. Daarom is binnen de P10 een werkgroep Europa actief om op de hoogte te blijven van de wet- en regelgeving zodat daar tijdig op geanticipeerd kan worden en waar nodig specifieke P10 standpunten ingebracht kunnen worden. Vanuit de werkgroep P10 wordt veel samengewerkt met de VNG commissies die actief zijn in Europa. Daarnaast voert de P10 Europese projecten uit met Wageningen University Research.'

De komende vier jaar wordt samengewerkt aan het project Rural diversity. Hiermee wordt beoogd de kenmerken van het landelijk gebied fijnmaziger in beeld te brengen waardoor gericht beleid kan worden gemaakt.

Doelstellingen & ambities

1. Invloed op Europese besluitvorming en een goed netwerk bij Europese instellingen, fondsen en andere organisaties;
2. Ontwikkelen van een analyse instrument dat 'landelijkheid' op een fijnmazige manier in kaart brengt; hierbij o.a. ook rekening houdend met de verschillende functies van het platteland en de stad-plattelandsrelaties.

Vitale gemeenschappen

Door de sociale verbinding en zelfredzaamheid die we op het platteland kennen, zijn ondernemers en inwoners in staat om lokale initiatieven van onschatbare waarde te ontplooiën en ontwikkelen. Er wordt verantwoordelijkheid genomen om problemen zélf op te lossen. De initiatieven lopen - naar mate ze toenemen in grootte en impact- tegen diverse obstakels en belemmeringen aan. Er is te veel oog voor het naleven van wetten en regels en te weinig voor het resultaat van deze initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van sociaal kapitaal. Het huidige institutionele kader is nog onvoldoende ontvankelijk voor

bewonersinitiatieven die de categorie 'leuk en aardig' ontstijgen. Dit maakt de initiatieven kwetsbaar. Het is belangrijk om vanuit de samenleving te gaan denken en dergelijke initiatieven te ondersteunen met flexibelere kaders.

Het faciliteren van lokale initiatieven is een continue bron van aandacht waarbij we al lerende door ontwikkelen.

Doelstellingen & ambities

1. Vitale dorpen waar inwoners verantwoordelijkheid (kunnen) nemen voor de brede welvaart in hun omgeving.

9. Focus, lobby en kennisdeling

Als P10 doen we het met elkaar en de kracht zit in het zelf doen. Daarom is focus belangrijk: we kunnen niet alles. De Strategische visie is het uitgangspunt. In de uitvoering zal het Dagelijks Bestuur zich richten op de onderwerpen zoals genoemd in deze Strategische Visie. Actuele zaken of andere onderwerpen kunnen opgepakt worden door leden van het Algemeen Bestuur waarbij de ambtelijke ondersteuning vanuit de eigen organisatie wordt geregeld. Dit wordt afgestemd in het Dagelijks Bestuur.

De activiteiten van de P10 richten zich op kennisdeling en lobby. Door kennisdeling, gezamenlijke projecten/pilots als leren de P10-gemeenten van elkaar en van andere organisaties. Via lobbyactiviteiten wil de P10 het beleid van andere overheden beïnvloeden. Het gaat dan om de nationale overheid, maar ook om de provincies en de Europese Unie. Bij lobby gaat het niet alleen om halen, maar minstens zoveel om brengen. De P10 is immers dé kenner van het landelijk gebied en haar gebruikers.

Zowel in lobby als in kennisdeling werken wij samen met anderen, zoals VNG, diverse ministeries, provincies, G40, M50, K80, IPO, LTO, natuurorganisaties, UvW, Vereniging van Plattelandsgemeenten, Landelijke Vereniging van Kleine Kernen, Platform31, K6 (netwerk van de provincies met één of meer krimpregio's), Renaissance van het platteland, NBTC, NL connect, onderwijsinstellingen etc.

We houden scherp in de gaten of een onderwerp typisch P10 is of vooral van belang voor één of enkele gemeenten. In andere gevallen kan een belang beter door of samen met andere organisaties behartigd worden.

Deze Strategische Agenda is opgesteld voor de periode 2023-2026. Op basis van deze visie wordt voor elk jaar een uitvoeringsprogramma gemaakt, waarin aan elke programmaliijn een lid van het Dagelijks Bestuur en een programmacoördinator zijn gekoppeld. In het uitvoeringsprogramma wordt aangegeven op welke onderwerpen werkgroepen worden ingesteld. Deze werkgroepen werken integraal en interdisciplinair.

In het jaarverslag wordt gerapporteerd over de resultaten.